

szédságában egy kisebb kukoricásban késő bronzkori és középkori kerámia-maradványokat gyűjtöttünk (*Rigácsi elágazástól DNy-ra, KÖH 75597*; nagysága 140×110 m). A lelőhely területe a megfigyeltnél nagyobb, de pontos kiterjedése a fedettség miatt nem állapítható meg. A település templomától D-re, egy alacsony domb K-i lejtőjén szórványos újkőkori és középkori edénytöredékek jeleztek újabb lelőhelyet (*Széchenyi utcától K-re, KÖH 75599*; nagysága 120×100 m). A vasútállomástól DK-re egy D felé lejtő domboldalon intenzív leletsűrűségű késő bronzkori telep található egy 200×250 m nagyságú területen (*Vasútállomástól DK-re, KÖH 75601*). A lelőhely ennél biztosan nagyobb és a falu területére is kiterjed.

Munkatárs: Koller Melinda régész.

KOVÁCS FERENC

541. Ura, Templomdomb (KÖH 59032? 33?)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kk, Kú

2010. július 16–17-én leletmentést végeztünk a Vas-Hídi-legalón, a régi templom dombján (Rózsa Imre földje). Kiszállásunkat az indokolta, hogy azt megelőzően, terepbejárásunkon pénzérmék kerültek elő. A helyszínre már Bacskai István fémdetektoros szakembert is magunkkal vittük, aki az érmék szóródása alapján folyamatosan leszűkítette az érintett területet előbb egy 6×6 m, végül egy 2×2 m alapterületű szelvényre. Hamarosan meg is találtuk az első pénzeket 15 cm mélyen, majd aprólékos bontás után, a harmadik szinten sikerült azonosítanunk a „fészket”. Az érme nagyobb mennyiségben a 2. szinten jelentkeztek egy kb. 80 cm átmérőjű foltban, de zömük ez alatt néhány cm mélységben bukkant elő. A finom módszerrel történő feltárás során egy 10×25 cm alapterületű mélyedés mutatkozott, valamint a pénzek között egy menetes fém szájtöredék. A leletek felszedése után vált egyértelművé, hogy a mélyedés alján és oldalain ónmaradványok vannak, azaz a szájtöredék egy téglalapú ónflaskában lett elrejtve, melynek alja kb. 25 cm mélyen volt. A leletet igyekeztünk objektumhoz kötni, ezért tovább mélyítettük a szelvényt. Az altalajt 130 cm mélyen értük el, majd egy rézsús oldalú gödröt találtunk, melynek alja 180 cm mélyen volt. A szelvénybe kb. a negyede esett. Bontás közben számos késő középkori-újkori tárgyat gyűjtöttünk össze: kályhacsempéket, kerámiát, vas- és bronzcsatokat, egy karikagyűrűt, kovácsoltvas szegeket, egy vas nyílhegyet, paticsot, téglákat, állatcsontot. A környéken Bacskai István összeolvadt ólomdarabokat és ólomgolyókat talált. A szelvény falából az derült ki, hogy a gödör egyértelműen csak az alsó 80 cm-ből indult és téglatörmeléken kívül nem tartalmazott egyéb leleteket. A tárgyak többsége az érmék között és alatt kb 25–30 cm mélységig jelentkezett, de nem köthetőek az objektumhoz, így valószínűleg planírozás során kerültek a vastag, humuszos rétegbe. Az is megfigyelhető volt, hogy a gödörben is hamus és kormos rétegződés van, de a szelvényfalon földtani réte-

gek nem észlelhetők. A domb tehát emberi tevékenység következménye, melyet egy korábbi település területén végeztek és magasztásának utolsó fázisát egy pusztulás utáni tereprendezés adta.

A kincs előkerülésének csekély mélysége azt valószínűsíti, hogy a planírozási rétegbe sebtében elásott vagyonról lehet szó. Az érmék döntő többsége az 1620-as évekből való lengyel veret. Feltehető, hogy Bethlen Gábor valamelyik hadmozdulatához köthető a kincs elrejtése. A harci cselekményt megerősítik a felszínhez közel lelt ólomgolyóbisok, míg az azt megelőző pusztulásra a tereprendezés utal, melynek oka akár háború, akár véletlen tűzvész is lehetett.

A tulajdonos elmondása szerint a földet mindössze egy idényben használta a tsz, akkor húzhatta szét az érmeket a szántás.

Munkatársak: Bacskai István, Fábián Béla, Fábián László (Csengeri Múzeum), Bocz Péter, Tompa György (Jósa András Múzeum) és Tóth Krisztián régészhallgató (ELTE).

PINTYE GÁBOR

542. Ura határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, Á, Kö

2009. novemberben és 2010. májusban terepbejárást végeztünk a község határában, a település régészeti topográfiája készítésének céljából, a HURO /0801/024 Patrimonium 2007–2013. pályázathoz kapcsolódóan.

Csengeri u. 29–52-től ÉK-re (KÖH 77751): A Csengerújfalú felé vezető közútról a temetőnél letértünk a Kossuth utcáról a Csengeri utcára, mely egy szántóra vitt ki. Itt leltük a 9. századi-Árpád-kori telepnyomot. Északról legalább, K-ről és Ny-ról gabonátáblák szegik.

Pénzverő-hát (KÖH 77743): Ezen a területen is két lelőhelyet találtunk. Előbbi egy ÉK–DNy irányú, a csatornától Ny-ra fekszik. A csatornától K-re eső már Csengersimához tartozik. Mindkettő császárkori anyagot szolgáltatott.

Radák-tag (KÖH 77735): A Lápi-mellékcsatornától Ny-ra található lelőhely ÉNy–DK irányú, Árpád-kori és középkori edénytöredékekkel mutatkozott.

Sás-Ágyi-legelő (KÖH 77749): A Kossuth L. u. 80. számmal átellenben, egy alacsony, napraforgóval vetett ÉK–DNy irányú dombháton egy késő bronzkori, 9. századi-Árpád-kori cserepekkel jelentkező telepnyomot azonosítottunk. Bejárni csak korlátok között tudtuk, mivel K-ről és É-ről magas füvű területek, Ny-ról egy zártkert határolják.

Sás-tábla (KÖH 77739): A Lápi-mellékcsatorna és a Csapó-csatorna D-i szögében két lelőhelyet is regisztráltunk. Az előbbi egy egykori vízfolyás medrének öblében, utóbbi pedig annak É-i partján húzódik. Leletanyaguk bronzkori(?), császárkori és Árpád-kori cserepek.

Sás-tábla II. (KÖH 77747): A Lápi-mellékcsatorna és a Csapó-csatorna K-i szögében bronzkori és császárkori cserepeket gyűjtöttünk.

Veres-tag (KÖH 77741): A Csapó-csatornától közvetlenül Ny-ra Árpád-kori kerámia jelezte.

Munkatársak: Tompa György régész, Fábrián László etnográfus (Csengeri Múzeum), Bacskai István, Bocz Péter régésztechnikusok, Karácsony Judit adatrögzítő, Kiss László rajzoló, Mester Andrea gyűjteménykezelő, Szmolár Edit segédrestaurátor, Veszprémi László geodéta.

PINTYE GÁBOR

543. Uraiújfalu, Alájáró-dűlő
(KÖH 76335)

(Vas megye) R

A részletes tanulmányt lásd a kötet 5. oldalán!

MLADONICZKI RÉKA – FARKAS CSILLA – TÓTH GÁBOR

544. Újfehértó, Kossuth utca
(KÖH 79717)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza

A címben jelzett területen 2010. novemberben próbafeltárást végeztünk, lovarda építését megelőzően. Az Újfehértó határában álló dombtól nem messze 1914-ben útépités során egy császárkori fibula került elő. A próbafeltárással során mind az épület belsejét, mind pedig a cölöpökre épülő lovarda árkait megkutattuk. Ennek során igen mélyen – 140–150 cm – jelentkeztek a császárkorra keltezhető objektumok. A cölöpök nyomvonalába eső gödröket feltártuk, míg az épület többi részén előkerültek – tekintettel arra, hogy itt további bolygatás nem fog történni, sőt a területet még tölteni is kívánták – csak dokumentáltuk.

Az előkerült leletanyag a Jósza András Múzeumba került.

JAKAB ATTILA

545. Újsolt, Fűzhalom
(KÖH 54364)

(Bács-Kiskun megye) B, Á

2010. október 29-én értesítették a Katona József Múzeumot, hogy az Állampusztai Büntetés-végrehajtási Intézet egyik rabgazdaságának területén, az Újsolthoz tartozó Fűzhalmon homokkitermelés során embercsontok kerültek elő. A helyszíni szemlére november 2-án került sor. A bolygatott felület átvizsgálásakor a csontok mellett két S-végű ezüst hajkarikát is találtunk, valamint több bronzkori edénytöredéket gyűjtöttünk össze. A homokbányászás során kialakult metszetfalat megnyestük, aminek nyomán láthatóvá vált, hogy hat vagy hét sírt különböző mértékben bolygattak meg.

A Fűzhalom Nagy Béla Solt történetével foglalkozó munkája révén ismert, nyilvántartott lelőhely. Azt lehetett tudni, hogy a hetvenes években a halom jelentős részét elhordták. Az akkor ott dolgozók elmondása szerint a földmunkák során embercsontok és edénytöredékek is előkerültek. 2005-ben a tételhegyi

kutatáshoz kapcsolódva, Solt határában terepbejárást végeztek Szentpéteri József vezetésével, a Fűzhalmon akkor bronzkori cserepeket gyűjtöttek.

A leletmentést november elején végeztük: 15 objektum került elő, ebből 11 sír, három gödör és egy árok. Az objektumoknak csak egy részében volt leletanyag, de betöltésük alapján valószínűleg a bronzkori településhez tartoztak. A K-Ny-i tájolású sírokban csupán néhány esetben találtunk mellékletet, ezüst S-végű hajkarikákat; ezek alapján a temető az Árpád-korra datálható.

Munkatársak: Mészáros Mónika régész, Guttyán Attiláné régésztechnikus és Vida Ágnes rajzoló.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

546. Üllő, Gyáli (1.)-csatornától délre
(KÖH 30915)

(Pest megye) Á

2010. július–augusztus hónapokban próba, október–novemberben pedig megelőző régészeti feltárást végeztünk Üllő határában, egy leendő logisztikai központ területén (3710/3 hrsz.). A próbafeltárással során a teljes beruházási területet, azaz 7 hektárt kutattunk. Ennek során bebizonyosodott, hogy a lelőhely csak a beruházási terület ÉÉNy-i részére, nagyjából 1,5 hektárra terjed ki. Az igen magas talajvízszint miatt a megelőző feltárással során csak 8063 m²-en tudtunk dolgozni. Összesen 48 objektumot bontottunk ki: 2 földbe mélyített házat (az egyiknek a sarkában kemencét találtunk), 5 szabadtéri kemencét, 18 gödröt és 23 árkot. Az igen csekély mennyiségű leletanyag (kerámiatöredékek, állatcsontok, őrlőkőtöredékek) alapján egy Árpád-kori (12–13. sz.) település részletét tártuk fel. A lelőhely É-i, ÉNy-i irányban folytatódhat.

Munkatársak: Kecskés Anita régész, Várkonyi Diana, Hajdú László és Márkus Balázs régésztechnikusok.

PATAY RÓBERT

547. Vasad határa

(Pest megye) U, B, LT, Sza, Kö

2010. június 22-én a község területén helyszíni szemlét végeztem örökségvédelmi hatásvizsgálathoz. A kérdéses területeken az alábbi régészeti lelőhelyeket lokalizáltam.

Bogárczó-dűlő (KÖH 75103): A lelőhely a községtől DNy-ra, a Szövetkezet utcán a Csévharaszi tanyavilág irányába tartó földúton közelíthető meg. A községet szegélyező erdőből kiérve, ÉNy felé induló földúton juthatunk a csatorna ÉK-i oldalán elterülő lelőhelyhez. A csatorna kanyarulatánál, egy mára lebontott tanya hely körül, a szántásból őskori, szarmata és újkőkori cserepek gyűjthetők.

Források-dűlő (KÖH 75105): A községtől DNy-ra, a Rákóczi utcán a Csévharaszi tanyavilág irányába tartó földúton közelíthető meg. A szemétteltelephez érve, a Szilassy-csatorna ÉK-i oldalán emelkedő alacsony homokháton, a szántásból újkőkori, bronzkori és kelta